

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Різностороння інтернаціоналізація, що проникає сьогодні практично у всі країни світу, всі сфери виробництва і обігу, обумовлює виникнення і формування якісно нового явища в поступальному розвитку цивілізації глобалізацію світогосподарського розвитку.

Постановка проблеми. Глобалізація має універсальний характер і характер явища. Вона охоплює не лише світову економіку, фінанси, засоби масової інформації, де вона проявляється у найбільш розвиненій формі, та інші сфери суспільного життя, включаючи право. Це право є не просто засобом забезпечення формальних процесів глобалізації та управління, а й відчуває те саме зі свого боку на значний вплив. У зв'язку з цим вивчення будь-яких питань, пов'язаних з трансформацією правових явищ і процесів в умовах глобалізації, сьогодні є важливим.

Актуальне значення дослідження. Характерною рисою сучасного світу є взаємопроникнення культур і принципів права, які можна описати такими поняттями, як зближення, інтеграція, асиміляція, творча взаємодія. Охоплені поняттями динамічних процесів, з одного боку, сприяють формуванню єдиної світової спільноти, з іншого, супроводжуються суперечливими процесами, спрямованими на виявлення культурної ідентичності, правової автономії та генерують ряд важливих теоретичних та практичних питань, що впливають на різні сторони права. Йдеться про вимоги, що застосовуються до сучасних правових систем глобалізації. Ці вимоги не можна недооцінювати, оскільки всі правові системи, незалежно від їхньої власної волі, залучають до змін, що відбуваються, та умов їх існування. За невеликий період часу з'явився новий, відкритий світ, в якому всі кордони поступово нівелюються, світ який наскрізь пронизаний глобальною культурою інформаційних технологій. З'ясування ролі й статусу глобалізму, його взаємозв'язку із суспільством є однією із найважливіших тем у системі соціально-філософського знання. Хоча деякі аспекти глобалізму досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, але ця проблема в українському контексті є недостатньо висвітленою.

Мета статті. Актуальність запропонованих проблем дослідження зумовлена реаліями сьогодення. В умовах глобалізації існує потреба в теоретичному та методологічному розумінні сутності та тенденцій національної правової системи. Нові дослідницькі парадигми засновують правову систему в науці про державу та право, що є важливим для формування правосвідомості та впровадження законності в Україні.

Історичний досвід показує, що проголошені загальнолюдськими детермінантами «загальнолюдські цінності» не завжди мають відношення до національних правових систем. Механічно передані шаблони часто не є життєдіяльними, оскільки вони не враховують особливостей менталітету і правової культури, що формуються в конкретному суспільстві в процесі історико-культурного розвитку.

Ефективність та життєздатність правової системи відображається в тій мірі, в якій сучасна держава пов'язує свій розвиток із формуванням правосвідомості; розвивати правову культуру, досягнення стабільності у правових внутрішньодержавних та міжнародних відносинах.

Стаття являє собою огляд основних підходів до розуміння процесів глобалізації, аналіз форм та напрямів відокремлення від суміжних процесів та явищ, що визначають тенденції розвитку правової системи України в умовах глобалізації.

Глобалізм – це, насамперед, суб'єктивний фактор, а саме – політика панівних у світі країн. Тому для того, щоб зрозуміти суть процесів, які відбуваються у світі, необхідно розрізняти ці поняття. Важливо, щоб політика глобалізму не стала моделлю глобалізації, оскільки це б мало негативні наслідки для багатьох країн і народів. Визнаючи об'єктивний характер глобалізації ми повинні визнати, що вона супроводжується і негативними явищами: поглиблення прірви між багатими й бідними, посилення міжетнічної та міжконфесійної ворожечі, загрозою культурній ідентичності народів, поширенням масової культури. Одним із головних факторів глобалізму є національно-державна політика декількох найбільш могутніх в економічному відношенні країн – політика, яка використовує їх техніко-виробничу могутність для просування на світовій арені інтересів ТНК. Диктат Заходу, пропаганда їхнього способу життя і нав'язування його всьому світу заважає вирішенню проблем світового розвитку. Суб'єктивний фактор (глобалізм) може стати досить небезпечним, якщо у світі появиться єдина, не врівноважена іншою силою держава, яка стане гегемоном цього процесу і буде використовувати його в своїх інтересах.

Прикладом впливу глобалізації на правову систему держави є 4 листопада 1950 р. У Римі десять держав-членів Ради Європи (Бельгія, Великобританія, Німеччина, Данія, Ісландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Франція.) Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та створення для забезпечення зобов'язань за Конвенцією від 21 січня 1959 р. Європейський суд з прав людини розглядати скарги на порушення Конвенції. Ратифікація Європейської конвенції дає можливість усім особам, які перебувають під її юрисдикцією; звернутися до Європейського суду, якщо вони вважають, що їх права були порушені. Це стосується і громадян України, що підтверджується статтею 55 Конституції України.

Для більшості людей у світі переваги глобалізації недоступні. Розглядаючи Україну в контексті глобалізації, можна прослідкувати таку тенденцію, що вона є сировинним придатком для багатьох розвинених країн, з якими ми не можемо конкурувати. Обличчя глобалізації досить контрастне – високорозвинені країни користуються всіма її благами, тоді як інші (Україна в т. ч.) змушені вступати у жорстоку конкуренцію за те, щоб наблизитися до цих країн. Глобалізація відбувається в світі, де на першому місці в політиці країн стоїть прагнення отримати найвищий прибуток, у світі, де відбувається жорстока конкуренція між країнами, їх групами, ТНК, з антагонізмом між бідними й багатими. Капітал транснаціональних компаній на користь собі, нехтуючи інтересами окремих регіонів і людства загалом, визначає темпи й спрямованість розвитку окремих держав. Він закріплює з вигодою для Заходу характер міжнародного поділу праці, забезпечуючи швидко завищені життєві стандарти країнам свого базування, прирікає решту людства на існування в екстремальних умовах. «Світовий досвід другої половини ХХ ст. показує, що ніякі специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани й внутрішні трансформації не можуть ані скасувати, ані відкласти невмолимо дію об'єктивних законів глобалізації розвитку. Країни, які виявилися неспроможними зайняти місце в 555 експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під його колесами. Таким є закон сучасного розвитку – закон глобалізації».

Основним системним фактором ризику формування єдиної світової економіки, що виникла в умовах глобалізації, є те, що глобальна економіка з притаманною їй системною міжнародних економічних відносин все більше поширює властивості ринкової економіки як системи самоорганізації, з дуже слабким, невизначеним та нестабільним процесом кризового управління.

У сучасних умовах державності в Україні активізувався процес реформування та оновлення національного законодавства. Ці процеси спричинили трансформаційний період суспільства та ускладнення соціальних відносин, що вимагає не тільки найбільшого вдосконалення нормативно-правових актів, а й посилення дослідницьких проблем формування права, нормо-творчості та встановлення права.

Вироблення правил у контексті глобалізації трансформувалось насамперед у бік розширення своєї соціальної бази, що зростає кількість не пасивних, а активних та прямих учасників у процесі. Цей процес трансформується і під впливом того, що в правовому полі з'являються нові проблеми, вирішення яких вимагає обов'язкових правових норм на національному та наднаціональному рівнях. Екологічні проблеми, безпека інформації. Демографія вимагає нового підходу та нового мислення, в яких необхідність поєднання всіх аспектів правового регулювання. Буде справедливим зауваження, що глобалізація вимагає іншого погляду на процес нормотворчості, відповідно до інших принципів регулювання сучасних соціальних процесів.

Поверот у міжнародних відносинах, в основі яких лежить необхідність встановлення етичних принципів людського існування у світі: справедливість, свобода, рівність, консенсусний плюралізм. Неможливо ігнорувати правові рамки традицій та менталітету людей та нав'язувати єдині правові норми.

Однією з фундаментальних проблем є правильне здійснення глобалізації, гармонізація процесів та нейтралізація негативних наслідків. Праві повинні виступати інструментом глобалізації, керуючи засобами своїх процесів. Процес глобалізації в правовому полі розвивається у двох напрямках, які представляють лише трансформацію права. З одного боку, очевидно вплив глобалізаційних процесів праворуч, що призводить до зближення та зближення наших правових систем. Це сформувало загальні тенденції розвитку, які включають тенденцію впровадження національних правових систем загальнообов'язаних норм і принципів; поява нових галузей права, таких як космос, інформація, зміна законодавства у зв'язку з інтеграційними процесами тощо. З іншого боку, за допомогою закону намагаються певним чином спрямовувати глобалізацію, наприклад, запровадження національних норм права інших країн, таким чином адаптованих до менталітету національних правових та інших історико-культурних особливостей.

Висновки дослідження. Тож, які б аспекти юридичного життя не впливали на процес глобалізації, це не повинно руйнувати національні правові культури. Ідентичність національної правової культури збережена, включаючи ідентичність права. Держави можуть позичати один і той же закон, інститути, право, але правову систему в цілому. Також інтегровані в правову систему іноземного права

набувають національної ідентичності в процесі їх застосування. Таким чином, можна сказати, що глобалізація в Україні користується досить вагомим авторитетом. В цьому зацікавлені як і політики, так і будь-який пересічний громадянин. Цей феномен став присутній у побуті кожного громадянина, і ми не можемо вже без, здавалося б необхідних для нормального існування, речей, які нам «подарувала» глобалізація. Ця невидима рука захопила і заповонила всі сфери людського існування в сучасному світі й навряд чи хтось зможе зупинити її дію.